

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ
MURAT KURUM:
Söz Verdik Tuttuk
Şehirlerimizi
Yeniden Ayağa
Kaldırıyoruz

SÖYLEŞİ: NEBİ MİŞ

Deprem, sel, yangın, hortum... Kaçınılmaz doğal afetlerin her ülkeyi farklı bir koldan yakaladığı zorlu dönemlerden geçiliyor. İki yıl önce ülke olarak yaşadığımız büyük acıların yaraları sarılmaya devam ediliyor. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat Kurum ile hem 6 Şubat depremleri sonrasında çalışmalarını hem yarının tedbirlerini hem de iklim kaynaklı meselelere karşı yürütülen çalışmaları konuştuk. Yoğun programında bizlere zaman ayıran ve sorularımızı yanıtlayan Sayın Murat Kurum'a teşekkür ediyoruz.

Büyük bir yıkımın üzerinden 2 yıl geçti, hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet kalanlara tekrar sabırlar diliyoruz. 11 şehir evsiz kaldı diyebiliriz aslında, bugün geldiğimiz noktada evlerin yeniden yapılmasında hangi aşamaya gelindi? Şimdiye kadar konutların ne kadarı tamamlandı?

Öncelikle, bu felakette hayatını kaybeden vatandaşlarımıza ben de Allah'tan rahmet, geride kalanlara sabır ve metanet diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

ULAŞTIĞIMIZ RAKAMLAR, BAŞARIMIZI GÖZLER ÖNÜNE SERİYOR

Gerçekten de 11 şehrimiz adeta evsiz kaldı. Ancak bugün geldiğimiz noktada, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, milletimizin ve devletimizin dayanışmasıyla yaraları sararak büyük bir başarı hikâyesi yazdığını gururla söyleyebilirim.

Deprem bölgesini adeta dünyanın en büyük inşaat sahasına dönüştürdük. Bugün itibarıyla, 11 ilimizde, 4 bin 333 köyümüzde, 174 ayrı alanda, bin 900 şantiyede, 182 bin mimar, mühendis ve işçi kardeşimiz 7 gün 24 saat çalışarak yepyeni bir geleceği, umudu ve güveni inşa ediyor.

Şu ana kadar ulaştığımız rakamlar, bu emeğin büyüklüğünü ve başarılarımızı gözler önüne seriyor.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız öncülüğünde 24 Ocak tarihinde Malatya'da 46 bin 307 yeni yuvayı daha hak sahibi kardeşlerimize teslim etmenin gururunu yaşadık.

Böylece bugüne kadar toplamda 201 bin 431 bağımsız bölümü afetzede vatandaşlarımıza kazandırmış bulunuyoruz. Dile kolay 201 bin konut. Neredeyse bir Avrupa ülkesi, ki bu daha yüzde 45'i...

Ayrıca, hak sahibi vatandaşlarımız için yapılması gereken konutların tamamının, yani yüzde 100'ünün inşasına başladık.

Hedefimiz, 2025'in sonuna geldiğimizde deprem bölgemizin tamamında 453 bin konutu, bağımsız bölümü vatandaşlarımıza teslim etmek.

Milletimizin güçlü desteğiyle, bu hedefe inşallah başarıyla ulaşacağız ve şehirlerimizi yeniden ayağa kaldırarak geleceğe umutla bakacağız.

11 ili kapsayan bir afet dedik, tabii böyle olunca maliyet boyutu da artık merak ediliyor. Deprem bölgesindeki çalışmaların şimdiye kadarki maliyeti ne oldu? Bunlar sadece konut yapmakla sınırlı olan hizmetler değil elbette.

Öncelikle şunu söyleyeyim, deprem bölgesinde asla tasarruf yok. 11 ilimizi bir an önce ayağa kaldırmak için tüm imkanlarımızı seferber ediyoruz. 6 Şubat 2023'te yaşadığımız Kahramanmaraş merkezli depremler, ülkemizin tarihinde eşine az rastlanır büyüklükte bir felaket olarak kayda geçmiştir. Bu büyük felaketin yaralarını hızla sarabilmek için bugüne kadar yaklaşık 2 trilyon TL'yi aşan tutarda bir yatırım gerçekleştirdik. 2025 bütçesinde ise deprem bölgesinin yeniden

inşası ve ihyası için tam 584 milyar TL kaynak ayırmış bulunuyoruz. Üstelik bu rakam, yalnızca konut inşaat çalışmalarını değil; ekonomik ve sosyal yaşamı yeniden canlandırmayı hedefleyen, tarım, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde, altyapıdan üstyapıya kadar her alanda, tüm kesimleri destekleyen büyük ve küçük ölçekli projeleri içermektedir. Örneğin, "Yerinde Dönüşüm" programı kapsamında, depremden en çok etkilenen şehir merkezlerinde, ekonomik hayatın yeniden canlandırılması amacıyla bugüne kadar 23 milyar TL kaynak aktarımı yaptık.

Bu yatırımlar, bölgenin sadece fiziki olarak yeniden inşasını değil, aynı zamanda sürdürülebilir bir ekonomik kalkınma temelinde tüm kadim yapılarıyla güçlü bir şekilde geleceğe hazırlanmasını hedeflemektedir. Her adımda insanımızın refahını artıracak, hayatı yeniden inşa edecek ve umudu diri tutacak bir yaklaşımı esas alıyoruz.

KENTSEL DÖNÜŞÜM SEFERBERLİĞİMİZ DEVAM EDİYOR

Büyük afetin yaraları sarılmaya çalışılıyor fakat diğer taraftan da Pandora'nın kutusu misali açılmayı bekleyen bir İstanbul var. Risk çok büyük, iş çok fazla fakat belediyenin elle tutulur bir çabası, planı görünmüyor. Bakanlık olarak İstanbul için özel bir sayfa açıldı mı, nasıl bir yol haritası belirlendi?

Bugüne kadar toplamda 201 bin 431 bağımsız bölümü afetzede vatandaşlarımıza kazandırmış bulunuyoruz. Dile kolay 201 bin konut. Neredeyse bir Avrupa ülkesi, ki bu daha yüzde 45'i... Ayrıca, hak sahibi vatandaşlarımız için yapılması gereken konutların tamamının, yani yüzde 100'ünün inşasına başladık. Hedefimiz, 2025'in sonuna geldiğimizde deprem bölgemizin tamamında 453 bin konutu, bağımsız bölümü vatandaşlarımıza teslim etmek.

Evet, çok güzel ifade ettiniz. Biz, büyük afetin yaralarını sarmaya çalışırken, göz ardı edilemeyecek kadar büyük bir tehdit olarak karşımızda duran İstanbul gerçeğiyle yüzleşiyoruz. İstanbul’umuz çözülmeyi bekleyen pek çok sorunu barındırıyor. Risk büyük, iş çok fazla; ancak maalesef mevcut yerel yönetim tarafından elle tutulur bir çaba, somut bir plan ya da güçlü bir vizyon göremiyoruz. Bakanlık olarak biz ise bu kritik sorumluluğun bilinciyle hareket ediyor ve İstanbul için özel bir çalışma sayfası açmış bulunuyoruz.

Kentsel dönüşüm, bizim için yalnızca bir şehircilik meselesi değil, aynı zamanda milli güvenlik kadar önemli bir hayatta kalma stratejisidir. Bundan tam 12 yıl önce, İstanbul’dan başlattığımız “Kentsel Dönüşüm Seferberliğimiz”, bugün de aynı kararlılıkla devam ediyor.

Elbette, kentsel dönüşüm denildiğinde ilk akla gelen yer İstanbul’dur. Şehrimizdeki 7,5 milyon konut ve iş yerinin 1,5 milyonu yüksek risk altında; daha da vahimi, 600 bin konut ve iş yeri her an çökme tehlikesiyle karşı karşıya. Bu tablo, sadece bir tehdit değil; aynı zamanda kararlı ve cesur adımlar gerektiren bir durumdur. Bakanlık olarak, İstanbul’un 39 ilçesinde bugüne kadar 907

Bu büyük felaketin yaralarını hızla sarabilmek için bugüne kadar yaklaşık 2 trilyon TL’yi aşan tutarda bir yatırım gerçekleştirdik. 2025 bütçesinde ise deprem bölgesinin yeniden inşası ve ihyası için tam 584 milyar TL kaynak ayırmış bulunuyoruz. Üstelik bu rakam, yalnızca konut inşaa çalışmalarını değil; ekonomik ve sosyal yaşamı yeniden canlandırmayı hedefleyen, tarım, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde, altyapıdan üstyapıya kadar her alanda, tüm kesimleri destekleyen büyük ve küçük ölçekli projeleri içermektedir.

bin bağımsız birimin dönüşümünü tamamladık. Şu anda ise “Yarısı Bizden” kampanyamızla dönüşüm sürecine ivme kazandırıyor, İstanbul genelinde 193 bin bağımsız bölümün dönüşümünü hızla sürdürüyoruz. Yarısı Bizden ile vatandaşlarımıza dönüşümde büyük bir kolaylık sağlıyoruz.

Bu çalışmaların yanı sıra, İstanbul’un kentsel dönüşüm strateji belgelerinin hazırlanmasını yasal bir zorunluluk haline getireceğiz ve bu doğrultuda mevzuat düzenlemelerimizi hızla hayata geçireceğiz. Hedefimiz, 2025’te yalnızca İstanbul’da değil, ülke genelinde başlattığımız projeleri tamamlayarak yeni bir dönüşüm hamlesine adım atmak.

Ayrıca, Kamu Binaları Deprem Dayanımı ve Enerji Verimliliği Projesi kapsamında, kamu binalarımızın hem güçlendirilmesi hem de enerji tasarruflu hale getirilmesi için çalışmalarımıza bu dönemde de devam ediyoruz.

Biz, şehirlere ve insanlara dokunan her projenin, ülkenin geleceğine yapılan en büyük yatırım olduğunun bilincindeyiz. İstanbul’u depreme hazırlamak, yalnızca bu şehrin değil, tüm Türkiye’nin güvenliği için bir zorunluluktur. Bu sorumluluğu büyük bir kararlılık ve vizyonla yerine getirmeye devam edeceğiz.

KARARLILIKLA İLERLİYORUZ

Deprem deyince kentsel dönüşüm, tabii bu da “Yarısı Bizden” gibi kampanyaları akla getiriyor. Yeni dönemde süreç nasıl olacak? İlk evim ilk iş yerim projelerinde konutlar başlıyor mu?

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum. Bakanlık olarak uyguladığımız kentsel dönüşüm çalışmalarını vatandaşlarımızın ihtiyaçları ve her yörenin kendine özgü koşulları çerçevesinde yenilikçi bir yaklaşımla geliştiriyoruz. Sosyal Konut, Yarısı Bizden Kampanyası, İlk İşyerim Projesi, İlk Evim Arsa Projesi, Yerinde Dönüşüm, hibe ve kredi gibi araçlarla sağladığımız finansal destekler bu kapsamda hayata geçirdiğimiz farklı ve özgün uygulama modelleridir ve milletimizin güvenliğini sağlamada birer dönüm noktasıdır. Yeni dönemde bu süreçlerin daha planlı, daha hızlı ve daha geniş kapsamlı şekilde devam edeceğini de özellikle vurgulamak isterim.

AK Parti hükümetleri olarak sosyal konut seferberliğimizi başlattığımız günden bu yana, 1 milyon 481 bin sosyal konut ve 47 bin 905 sosyal donatıyla, tam 5 milyon dar gelirli vatandaşımıza güvenli ve modern yaşam alanları sunduk. Şu anda da 81 ilimizde 312 bin sosyal konutun yapımına hızla devam ediyoruz. Daha önce duyurduğumuz 50 bin ve 100 bin sosyal konut projelerimizi, büyük oranda tamamladık ve kalan kısmını 2025 içerisinde vatandaşlarımızın hizmetine sunacağız. 250 bin sosyal konut kampanyamızda ise şu anda 88 bin konutun inşasına başlamış durumdayız. Bunun yanında sosyal konut projelerimizle, dar gelirli vatandaşlarımızın barınma ihtiyacını karşılamak için de yeni adımlar atıyoruz.

Bugüne kadar ülke genelinde dönüştürdüğümüz 3,7 milyon konutla, 15 milyon vatandaşımızı güvenli yuvalarına kavuşturduk. Şu anda ise yapımı devam eden 735 bin konutun dönüşümünü en kısa sürede tamamlamayı hedefliyoruz.

İlk İşyerim Projesi kapsamında, Türkiye genelinde 40 farklı projeyle, toplamda 10 bin iş yeri inşa etmeyi hedefliyoruz. Bu projelerde, 50 metrekareden 200 metrekareye kadar değişen büyüklüklerde iş yerleri planladık. Bugüne kadar 5 bin 729 iş yeri için hak sahipliği ve 480 iş yeri için yer belirleme kuralarını tamamladık. Ayrıca, belli bir aşamaya gelen 10 projede 2 bin 436 adet iş yeri için daha kura çekilişi yapacağız. Bu projeler, yalnızca vatandaşlarımızın ekonomik hayatına destek sağlamakla kalmıyor; aynı zamanda üretim, ticaret ve istihdama büyük bir katkı sunuyor.

İlk Evim Arsa Projesi ile de Temmuz 2025'e kadar arsa tahsis süreçlerini tamamlamayı, yılsonuna kadar ise bu projeyi kapsayan 100 bin sosyal konut üretmeyi hedefliyoruz.

**KENTSEL
DÖNÜŞÜM
DENİLDİĞİNDE İLK
AKLA GELEN YER
İSTANBUL'DUR.
ŞEHİRİMİZDEKİ 7,5
MİLYON KONUT
VE İŞ YERİNİN
1,5 MİLYONU
YÜKSEK RİSK
ALTINDA; DAHA DA
VAHİMİ, 600 BİN
KONUT VE İŞ YERİ
HER AN ÇÖKME
TEHLİKESİYLE
KARŞI KARŞIYA.
BAKANLIK OLARAK,
İSTANBUL'UN
39 İLÇESİNDE
BUGÜNE
KADAR 907 BİN
BAĞIMSIZ BİRİMİN
DÖNÜŞÜMÜNÜ
TAMAMLADIK.
ŞU ANDA İSE
“YARISI BİZDEN”
KAMPANYAMIZLA
DÖNÜŞÜM
SÜRECİNE İVME
KAZANDIRIYOR,
İSTANBUL
GENELİNDE 193
BİN BAĞIMSIZ
BÖLÜMÜN
DÖNÜŞÜMÜNÜ
HIZLA
SÜRDÜRÜYORUZ.**

2025 sonuna kadar sadece mevcut projeleri tamamlamakla yetinmeyeceğiz; aynı zamanda yeni bir sosyal konut projesini daha hayata geçireceğiz. Bu adımlarla birlikte vatandaşlarımızı daha güvenli, daha modern ve daha yaşanabilir alanlarla buluşturmaya devam edeceğiz. Çünkü biz, milletimizin refahını artırmak, geleceğini güvence altına almak için buradayız ve bu yolda kararlılıkla durmadan ilerliyoruz.

81 ilimizde ve ilçelerimizde dar gelirli vatandaşlarımızın, gençlerimizin ve kadınlarımızın ev sahibi olmasına olanak tanıyan bu projeler, ülkemizin her bir köşesinde yaşam standartlarını yükseltmek adına büyük bir atılım olacaktır.

ÇEVREYİ KORUMAK HERKESİN ORTAK GÖREVİ

Diğer tarafta da İzmir'in acı tablosu var. İzmir Körfezi'ndeki kirlilik sebebiyle geçtiğimiz yıl Eylül'de Bakanlık belediye-ye bir ceza kesti. Fakat durum içler acısı, bu aşamada Bakanlık olarak ek tedbirler düşünüyor mu, süreç nasıl ilerletilecek?

İzmir Körfezi'nde yaşanan çevre felaketi hepimizi derinden üzmüştür. Özellikle İç Körfez'de meydana gelen balık ölümleri sonrası, Bakanlığımız hızla harekete geçmiş, uzman ekiplerimizi bölgeye sevk ederek detaylı incelemeler başlatmıştır. İlk incelemelerde, deniz suyundaki olumsuz değişiklikler, özellikle oksijen seviyesindeki düşüş ve kirlilik kaynaklı faktörlerin bu ölümlere yol açtığı tespit edilmiştir. Alınan deniz suyu numunelerinde, amonyak seviyesinin sınır değerinin tam 50 kat üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu, İzmir Körfezi'nin karşı karşıya olduğu vahim tabloyu gözler önüne sermektedir.

Balık ölümlerinin yoğun olarak görüldüğü Bayraklı ve Konak açıklarında yapılan ölçümlerde, değerler çok yüksek, oksijen neredeyse yok.

Akademisyenler, belediye başkanları, kamu kurumları, STK'lar ve oda temsilcilerinin katılımıyla 5 Eylül 2024'te İzmir Körfezi Koordinasyon Kurulu toplantısını gerçekleştirdik. Toplantıda, çevre kirliliğini gidermek ve İzmir Körfezi'ni kurtarmak için acil eylem planı hazırlanmasını kararlaştırdık.

Bu kapsamda, 35 bilim insanından oluşan İzmir Körfezi Bilim Kurulu kurulmuş, saha incelemeleri ve bilimsel toplantılar sonu-

cunda 15 maddelik Acil ve Kısa Vadeli Eylem Planı hazırlanmıştır. Plan, 7 Ekim 2024'te kamuoyu ile paylaşılmış ve uygulama süreci başlatılmıştır. Kurumların sorumlulukları net bir şekilde belirlenmiş ve çalışmalar titizlikle koordine edilmektedir.

İzmir için Nefes Projesi adıyla başlatılacak yeni proje kapsamında, Körfez'in ekosisteminin korunması ve kirlilik kaynaklarının etkilerinin azaltılmasına yönelik kalıcı çözümler hayata geçirilecektir. Bu projeyle, yalnızca bugün değil, gelecek nesillerin yaşam alanlarını güvence altına almayı hedefliyoruz.

Orta ve uzun vadede uygulanacak kalıcı eylemler üzerine çalışmalarımız devam etmektedir. İzmir Körfezi'ni yeniden nefes alır hale getirmek için tüm imkânlarımızı seferber ediyoruz. Çevrenin korunması konusundaki bu kararlılığımız, yalnızca İzmir Körfezi ile sınırlı kalmayacak; tüm Türkiye'nin doğal değerlerini koruma yolunda aynı iradeyi ortaya koymaya devam edeceğiz.

Unutulmamalıdır ki çevreyi koruma sorumluluğu yalnızca Bakanlığımızın değil, herkesin ortak görevidir. Yerel yönetimlerin de üzerlerine düşen görevleri yerine getirmesi hayati önem taşımaktadır. Maalesef şu ana kadar hiçbir şey yapılmamış. Her seçimde Körfez'de yüzmeyi vadediyorlar ama gelinen noktada Körfez'de yaşamak bile mümkün değil. Şu anda baktığımızda Körfez; aslında yerel yönetimlerin önleyemediği kirlilik yükünü kaldıramıyor. Arıtma tesisleri yetersiz. Sık sık denetim ekiplerimiz sahada çalışmalar yapıyor, her denetimde aynı sorunlarla karşı karşıya kalıyor. Başta İzmir Büyükşehir Belediyesi olmak üzere hepsi; ama, fakat demeden sorumluluklarını yerine getirmeli. Biz, milletimizle el ele vererek İzmir Körfezi'ni kurtarma mücadelemizi sonuna kadar sürdüreceğiz. Bu, siyasi bir tercih değil, geleceğe karşı duyduğumuz tarihi bir sorumluluktur.

BELEDİYELERİMİZ MİLLETE VERDİKLERİ SÖZLERİ TUTMALILAR

Marmara Denizi'ndeki müsilaj da bir başka sorun... Belediye'nin çok tartışılan eylemleri oldu. İleri Biyolojik Atık Su Arıtma Tesisi Temel Atmama töreni gibi. Bakanlık olarak nasıl yaklaşıyorsunuz?

Bildiğiniz üzere, 2021'de Marmara Denizi'nde sıcaklık, deniz suyundaki durağanlık ve yüksek azot-fosfor seviyeleri nedeniyle ortaya çıkan müsilajın kontrol altına alınması ve giderilmesine yönelik olarak, Bakanlığımız koordinas-

MARMARA'DAKİ MÜSİLAJ OLUŞUM NEDENLERİNİN ORTADAN KALDIRILMASI İÇİN KARASAL YÜKLERİN AZALTILMASI EN ÖNCELİKLİ VE EN ETKİLİ ÖNLEM OLARAK ÖNE ÇIKIYOR. FAKAT BELEDİYELERİMİZİN ÇOĞUNUN HÂLÂ, İLERİ BİYOLOJİK ATIK SU ARITMA TESİSLERİNİ YAPMAYI BİR YANA BIRAKIN, MEVCUT TESİSLERİ DAHİ YENİLEMEDİKLERİNİ, HÂLEN MARMARA'YI KİRLETTİKLERİNİ ÜZÜLEREK GÖRÜYORUZ. BELEDİYELERİMİZ, MARMARA DENİZİ KORUMA VE EYLEM PLANI'NA SADIK OLMALI, MİLLETE VERDİĞİ SÖZLERİ TUTMALI!

yonunda üniversiteler ve ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğiyle 22 maddeden oluşan "Marmara Denizi Eylem Planı" hazırlanmış ve 06.06.2021'de Marmara Denizi'ne kıyısı olan tüm illerin üst düzey yöneticileri ile imza altına alınarak kamuoyu ile paylaşılmıştır. Geldiğimiz noktada, eylem planında yer alan eylemlerden 19'u tamamlanmış, 3'üne ilişkin çalışmalarımız ise devam ediyor.

Son zamanlarda İzmit Körfezi hariç Marmara Denizi'nin genelinde deniz yüzeyinden 5 ila 25 metre arasında değişen derinliklerde müsilaj olduğuna dair bilim insanları ve balıkçılar tarafından Bakanlığımıza ihbarlar gelmektedir.

Marmara'daki su kalitesi durumunun istenen düzeye getirilmesi ve Marmara denizinde müsilaj oluşum nedenlerinin ortadan kaldırılması için karasal (noktasal ve yayılı kaynaklı) yüklerin azaltılması en öncelikli ve en etkili önlem olarak öne çıkıyor. Fakat belediyelerimizin çoğunun hâlâ, ileri biyolojik atık su arıtma tesislerini yapmayı bir yana bırakın, mevcut tesisleri dahi yenilemediklerini, hâlâ Marmara'yı kirllettiklerini üzülerek görüyoruz. Belediyelerimiz, Marmara Denizi Koruma ve Eylem Planı'na sadık olmalı, millete verdiği sözleri tutmalı! İnanın belediyelerimize, hiçbir ayırım yapmadan yardım ediyoruz, bugün bakanlığımızda bekleyen tek bir konuları bile kalmadı! Artık görev belediyelerde. Özellikle İstanbul'da, Marmara Denizi'nin su kalitesinin iyileştirilmesi, ekosistemin sürdürülebilirliği ve çevresel yatırımların efektif olarak kullanılması açısından Yenikapı havzasının bölünerek Silahtarağa İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi'nin kurulması ve Marmara Denizi Havzası'ndaki tesislerin ileri biyolojik arıtma tesisine dönüştürülmesi şarttır. Kimse sorumluluktan kaçmasın.

SIFIR ATIKTA YENİ AŞAMAYA GEÇİYORUZ

Çevreyi önceleyen önemli projelerden olan "Sıfır Atık" hamlesini sormak istiyorum. Yılın son aylarında yoğun çalışmalar yapıldı, en kıymetli adım olarak nitelediğiniz Depozito Yönetim Sistemi kapsamında neler yapıldı?

Sakarya'da başlayan depozito iade makinelerinin yaygınlaşması için nasıl bir plan çizildi?

Sıfır Atık Hareketi, yalnızca çevreyi koruma çabası değil, aynı zamanda geleceğe dair güçlü bir vizyonun adıdır. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde 2017'de başlattığımız bu hareket, ülkemizin çevreye duyarlılığını küresel bir model haline getirdi ve uluslararası arenada büyük takdir topladı. Biliyorsunuz 2022'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda, 105 ülkenin olduğu oturumda 30 Mart "Uluslararası Sıfır Atık Günü" ilan edildi.

Sıfır Atık Hareketi, bir çevre projesi olmanın ötesinde, ekonomik büyümeye ve toplumsal farkındalığa katkı sağlayan bir kalkınma modelidir. Bu projeye destek veren tüm vatandaşlarımız, sadece bugünü değil, geleceğimizi de şekillendiren güçlü bir değişimin mimarlarıdır.

Şu ana kadar yaklaşık 200 bin bina ve yerleşkede sistemi başarıyla kurduk, 23 milyon vatandaşımıza çevre bilinci kazandıracak eğitimler verdik. 2017'de yüzde 13 olan geri kazanım oranını, 2023 itibarıyla yüzde 34,92'ye yükselttik. Ancak bu bizim için bir hedef değil, bir başlangıçtır. Hedefimiz, bu

Bugüne kadar ülke genelinde dönüştürdüğümüz 3,7 milyon konutla, 15 milyon vatandaşımızı güvenli yuvalarına kavuşturduk. Şu anda ise yapımı devam eden 735 bin konutun dönüşümünü en kısa sürede tamamlamayı hedefliyoruz. İlk İşyerim Projesi kapsamında, Türkiye genelinde 40 farklı projeyle, toplamda 10 bin iş yeri inşa etmeyi hedefliyoruz. Bu projelerde, 50 metrekareden 200 metrekareye kadar değişen büyüklüklerde iş yerleri planladık.

oranı 2035'te yüzde 60'a, 2053'te ise yüzde 70'e çıkarmaktır.

Yine Sıfır Atık Projesi, denizlerimizden ormanlarımıza, şehirlerimizden kırsal alanlara kadar her alanda etkisini göstermektedir. Örneğin, Sıfır Atık Mavi Hareketi kapsamında, bugüne kadar 275 bin ton deniz çöpu temizledik ve bu atıkları çevreye zarar vermeyecek şekilde bertaraf ettik. Ayrıca, 01 Ocak 2025 itibarıyla yürürlüğe giren İkinci 5 Yıllık Deniz Çöpleri İl Eylem Planları ile de deniz kirliliğiyle mücadelede daha kapsamlı bir sürecin başladığını müjdeliyoruz.

Şunun da altını çizeyim: Şimdi Sıfır Atık'ta yeni bir aşamaya geçiyoruz. Depozito Yönetim Sistemi, Sıfır Atık Hareketinin en somut ve en etkili araçlarından biri olacak. Türkiye Çevre Ajansımızla depozito iade makineleri kuruluyor. Türkiye Çevre Ajansı, TOBB ve TESK arasında protokol de imzalandı ve iş birliğinde iade noktalarında biriken ambalajları geri kazanıma ulaştırma operasyonlarına başlanacak. Depozito Yönetim Sisteminin ülkemiz genelinde hayata geçmesi ile birlikte; ilk etapta yıllık olarak yaklaşık 37 bin ton sera gazı emisyonu, 1,3 milyar kWh enerji, 6,3 milyon metreküp düzenli depolama alanı, 3,6 milyon varil petrol tasarrufu sağlamış olacağız. Ekonomimize toplamda yaklaşık yıllık 500 milyon avro katkı sağlanacağını öngörüyoruz.

SANAYİCİMİZİ DAHA PRESTİJLİ HALE GETİRİYORUZ

Sanayide Yeşil Dönüşüm Projesi neleri kapsıyor, neyi hedefliyor? Bakanlıklarla ortak bir çalışma mı söz konusu?

Sanayi Bakanlığımız, Ticaret Bakanlığımız ile birlikte hareket ediyoruz. Tabii 2024 emisyon miktarlarına baktığımızda, emisyon oranımızın yüzde 72'sinin enerji sektöründen, yaklaşık yüzde 13'ünün endüstri sektöründen kaynaklandığını görüyoruz. Birçok toplantıya katılıyoruz. Yabancı yerli bilim insanlarıyla ve sektörümüzle geleceği konuşuyoruz. Görüşümüz şudur: Avrupa Yeşil Mutabakatı, sadece bir iklim politikası olarak gelmiyor; devasa bir ekonomik dönüşüm sürecini de beraberinde getiriyor. İhracatımızın yaklaşık yüzde 42'sini Avrupa Birliği ülkelerine yapıyoruz, bu noktada toplam ihracatımızda Avrupa ilk sırada yer alıyor. Bundan böyle Avrupa'ya ihraç ettiğimiz ürünlerin karbon ayak izi, yani çevreyle uyumluluk seviyesi çok daha önemli olacak. Bu noktada attığımız her adım stratejik, önümüzdeki 50 yılı, 100 yılı ilgilendiriyor.

Bu gerçeklikten hareketle; 2 yıl süren uzun soluklu bir çalışmayı tamamladık ve geçtiğimiz hafta "Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği"ni yayımladık. Bu yönetmelikle beraber, "Sanayide Yeşil Dönüşümde" yeni bir sayfa açtık, yeni bir döneme girdik. Enerji ve kaynak verimliliğini gözetken, sıfır kirlilik prensibiyle çalışan tesislere "Sanayide Yeşil Dönüşüm Belgesi" düzenliyoruz ve aslında sanayiye yeşil dönüşüm standardı getiriyoruz. 6 bin tesisi ilgilendirecek bu düzenlemeyle tesisleri sınıflandıracğız ve A sınıfı belge alan sanayicimizi uluslararası pazarda daha prestijli hale getireceğiz.

Bu sayede yeni iş kollarını, yeni meslekleri, yeni uzmanlıkları oluşturacağız, Türkiye'nin parlak zekâları olan gençlerimize kendilerini gösterecekleri yepyeni alanlar açacağız. Ve nihayetinde sanayicimizle, yenilikçi genç beyinlerimizle Türk sanayisini, rekabet gücümüzü ve istihdamımızı olabilecek en üst seviyeye çıkaracağız.

TÜRKİYE KARARLI ADIMLARLA İLERLİYOR

İklimle ilgili ne yapılırsa yapılsın değişmeyen ve değişmeyecek bir gidişattan bahsediliyor. Büyük son gerçekten kaçınılmaz mı? Yangınların, sellerin dahi bu sebeple arttığı söyleniyor. İklim değişikliği konusunda önemli, somut bir adım var mı?

Son yıllarda ortak evimiz dünyamızın her köşesinde iklim değişikliği kaynaklı afetlerin sayısı ve sıklığı gittikçe artıyor. Türkiye de iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı en kırılgan bölgeler-

den olan Akdeniz Havzasında yer almaktadır. Bu nedenle bulunduğumuz bölgede dünyanın geri kalanına göre daha fazla sıcaklık artışı ve 2-3 kat daha uzun süren kuraklıklar öngörülmektedir. 2024'te Dünya Meteoroloji Örgütü tarafından yayımlanan Küresel İklim Durumu Raporu'na göre 2023'te, sanayi devrimi öncesine göre sıcaklıklarda 1.45 derece artış gözlemlenirken bu artış Akdeniz Havzası özelinde 1.5 dereceyi aşmış ve 2 derece bandına yaklaşmıştır. Bu tablo, Türkiye'nin iklim değişikliğine karşı en yüksek risk grubundaki ülkeler arasında olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu olumsuzluklar bize, iklim değişikliği ile mücadelede özellikle uyum bağlamında daha kararlı adımlar atmamız gerektiğini göstermektedir.

Bu anlamda iklim değişikliğiyle mücadelede karşılaştığımız zorluklar, kesinlikle umutsuzluğa kapılmamızı gerektirmiyor. Aksine, Türkiye olarak kararlılıkla yürüttüğümüz politikalar, bu küresel krizin etkilerini azaltmak ve uyumu sağlamak adına somut adımları içeriyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi ve Yeşil Kalkınma Devrimi bu kararlılığın en net ifadesidir. Bakanlık olarak ülkemizi iklim değişikliği ile mücadele ve uyum sürecine yenilikçi uygulamalar ve modellerle katkı sunan ve uluslararası düzeyde öncü bir konuma getiren çalışmalar yürütüyoruz. Bir yandan uluslararası düzeyde politika ve uygulamalar geliştirirken diğer yandan ülkemizi bu krizin etkilerine karşı hazırlıyoruz.

Nitekim Kasım 2024'te Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de düzenlenen COP29'da 2053 net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda 18 sektör ve 3 yatay kesen alan kapsamında toplam 89 strateji ile hazırladığımız Uzun Dönemli İklim Değişikliği Stratejimizi sunduk. Bu belge, Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadele vizyonunu ortaya koymaktadır. Daha önce hazırlamış olduğumuz 2024-2030 İklim Değişikliği Azaltım ve Uyum Stratejileri ve Eylem Planları kapsamında ise sera gazı emisyonlarının azaltılması, yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması, sanayide yeşil dönüşüm ve yerel iklim eylem planlarının tamamlanması gibi çok yönlü bir yol haritası oluşturduk. Bu planlar, Avrupa Yeşil Mutabakatı ile uyumlu bir şekilde izlenecek ve ilerlemeler İklim Portalı üzerinden şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Yine Aralık 2024'te Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da düzenlenen COP16'da ise 2024-2030 arasını kapsayan Çölleşme ile Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planımızı sunduk. Bu iki önemli toplantıda da ülkemizin yürüttüğü iklim ve çölleşme diplomasisinde önemli adımlar attık.

TÜRKİYE'DE İLK KEZ UYGULANACAK EMİSYON TİCARET SİSTEMİ VE KARBON KREDİLERİ İLE ÖZEL SEKTÖRÜN DÜŞÜK KARBONLU TEKNOLOJİLERE GEÇİŞİNİ TEŞVİK EDECEĞİZ. ULUSAL YEŞİL TAKSONOMİ ÇALIŞMALARI DA ÜLKEMİZİN YEŞİL DÖNÜŞÜMÜ İÇİN ATILAN EN ÖNEMLİ ADIMLARDAN BİRİDİR. BU ÇALIŞMA SAYESİNDE HEM ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞE KATKI SAĞLAYACAK HEM DE ÜLKEMİZİN EKONOMİK BÜYÜMESİNE İVME KAZANDIRACAK YATIRIMLARI DESTEKLEYECEĞİZ.

Ayrıca, Türkiye’de ilk kez uygulanacak Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ve karbon kredileri ile özel sektörün düşük karbonlu teknolojilere geçişini teşvik edeceğiz. Ulusal Yeşil Taksonomi çalışmaları da ülkemizin yeşil dönüşümü için atılan en önemli adımlardan biridir. Bu çalışma sayesinde hem çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlayacak hem de ülkemizin ekonomik büyümesine ivme kazandıracak yatırımları destekleyeceğiz.

Sanayi alanında, düşük enerjili üretim ve imalat süreçleri ile karbon yakalama teknolojileri sayesinde çimento sektöründe yüzde 93, demir-çelik sektöründe yüzde 99, alüminyum sektöründe yüzde 75 emisyon azaltımı sağlamayı hedefliyoruz.

Doğaya verdiğimiz önemin bir diğer göstergesi de millet bahçelerimizdir. 77 milyon metrekairelik alana yayılan 521 millet bahçesi projemizle, vatandaşlarımızın doğayla iç içe olması için yeşil alanlarımızı sürekli artırıyoruz. Korunan alanlarımızı yüzde 6’dan yüzde 13,2’ye çıkardık ve bu oranı çok kısa sürede OECD ortalaması olan yüzde 17’nin üzerine taşıyacağız.

Özetle, “Büyük son kaçınılmaz mı?” sorusunun cevabı, hayırdır. İklim değişikliğine uyum ve mücadele konusundaki çabalarımızla bu krizin etkilerini azaltabilir, hatta dönüştürebiliriz. Türkiye’nin bu süreçte kararlı adımlarla ilerlediğini söylemekten gurur duyuyoruz.

PLANLI VE PROAKTİF YAKLAŞIMLA DENETİM SAĞLIYORUZ

Üsküdar’da kanalizasyon suyu ve gıda atıklarının denize döküldüğü tespit edildi. İSKİ’ye Bakanlık ceza kesti. İhbar üzerine yapılan bu tespit sonrası denetimler sıklaştırılacak mı?

2025 sonuna kadar sadece mevcut projeleri tamamlamakla yetinmeyeceğiz; aynı zamanda yeni bir sosyal konut projesini daha hayata geçireceğiz. Bu adımlarla birlikte vatandaşlarımızı daha güvenli, daha modern ve daha yaşanabilir alanlarla buluşturmaya devam edeceğiz. Çünkü biz, milletimizin refahını artırmak, geleceğini güvence altına almak için buradayız ve bu yolda kararlılıkla durmadan ilerliyoruz.

Marmara Denizi’nin korunması ve çevre kirliliğiyle mücadele konusunda hiçbir ihmale asla izin vermiyoruz. Müsilaj krizini çözmek ve Marmara Denizi’ni korumak amacıyla başlattığımız Marmara Stratejik Eylem Planı çerçevesinde, tüm Marmara Bölgesi’nde denetimleri artırmış durumdayız. Arıtma tesisleri ve deşarj noktalarından düzenli olarak numuneler alıyor ve titizlikle kontrol ediyoruz. Son 15 gün içerisinde yalnızca Marmara Denizi çevresinde gerçekleştirdiğimiz denetim sayısı 404’e ulaşmıştır. Bu kapsamda İstanbul’da 103, Kocaeli’de 53, Bursa’da 56, Tekirdağ’da 33, Balıkesir’de 88, Çanakkale’de 48, Yalova’da ise 23 denetim gerçekleştirilmiştir.

Denetim faaliyetlerimizi yalnızca ihbarlara dayalı olarak değil, düzenli bir denetim planı çerçevesinde ve proaktif bir yaklaşımla sürdürüyoruz. Marmara Denizi’ni geleceğe taşıyacak bu kararlı mücadelemizi, şehirlerimizin belediyelerinin sorumluluklarını yerine getirmesiyle daha etkin kılmayı hedefliyoruz. Bu kapsamda gerekli adımları atmaktan hiçbir şekilde geri durmayacağımızı bir kez daha ifade etmek isterim.

Çevreyi korumak, doğaya saygı duymak ve gelecek nesillere daha temiz bir dünya bırakmak, bizim en büyük önceliğimizdir. Bu mücadele, siyasi bir tercih değil, tarihi bir sorumluluktur. **■**

